

Nurseit BEKETOV,
Chirchiq davlat pedagogika universiteti dotsenti v.b, PhD

O'zMU dotsenti U.Sodikov taqrizi asosida

INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH: O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIDA SIFATNI BOSHQARISH YONDASHUVLARI

Аннотация

Ushbu maqola ta'lim sifatini boshqarishda innovatsion texnologiyalarni joriy etishning ahamiyatini va O'zbekiston ta'lim tizimidagi o'zgarishlarni tahlil qiladi. Raqamli texnologiyalar va online platformalarning ta'lim jarayoniga kiritilishi, talabalar bilim olish jarayonini kengaytirishi va o'z-o'zini rivojlantirish imkoniyatlarini oshirishi ko'rsatiladi. oliy ta'lim muassasalari va kasb-hunar kollejlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish va ish beruvchilar bilan aloqalar o'rnatish orqali amaliyotga tayyorlash jarayonining samaradorligi ta'kidlanadi. Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida barcha ishtirokchilarning faolligi muhimligi ham ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar: Ta'lim sifati, innovatsion texnologiyalar, raqamli texnologiyalar, online platformalar, masofaviy ta'lim, O'zbekiston ta'lim tizimi, hamkorlik, amaliyotga tayyorlash, ish beruvchilar, faollik.

ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ: ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ КАЧЕСТВОМ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЕ УЗБЕКИСТАНА

Аннотация

Данная статья анализирует значимость внедрения инновационных технологий в управлении качеством образования и изменения, происходящие в образовательной системе Узбекистана. Введение цифровых технологий и онлайн-платформ в образовательный процесс расширяет возможности обучения студентов и увеличивает возможности для саморазвития. Подчеркивается эффективность процесса практической подготовки через усиление сотрудничества между высшими учебными заведениями и профессиональными колледжами, а также установление связей с работодателями. Также отмечается важность активного участия всех заинтересованных сторон в процессе управления качеством образования.

Ключевые слова: Качество образования, инновационные технологии, цифровые технологии, онлайн-платформы, дистанционное обучение, образовательная система Узбекистана, сотрудничество, подготовка к практике, работодатели, участие.

IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES: APPROACHES TO QUALITY MANAGEMENT IN THE EDUCATIONAL SYSTEM OF UZBEKISTAN

Annotation

This article analyzes the significance of implementing innovative technologies in managing educational quality and the changes occurring in the educational system of Uzbekistan. The introduction of digital technologies and online platforms in the educational process expands students' learning opportunities and enhances self-development possibilities. The article emphasizes the effectiveness of the practical training process through strengthening cooperation between higher education institutions and vocational colleges, as well as establishing relationships with employers. It also highlights the importance of the active participation of all stakeholders in the process of managing educational quality.

Key words: Educational quality, innovative technologies, digital technologies, online platforms, distance learning, educational system of Uzbekistan, cooperation, practical training, employers, participation.

Kirish. Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Raqamli davrda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish uchun yangi yondashuvlar va usullar zarur. Ushbu maqolada O'zbekiston ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarning roli va ahamiyati tahlil qilinadi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini yanada samarali qilish imkoniyatini yaratmoqda. Online platformalar va masofaviy ta'lim usullari orqali talabalar bilim olish jarayoni kengaymoqda. Bu, o'z navbatida, talabalar uchun o'z-o'zini rivojlantirish imkoniyatlarini oshiradi. O'zbekistonning ta'lim tizimida bunday yangiliklarning joriy etilishi xalqaro ta'lim standartlariga mos keluvchi dasturlarni ishlab chiqishga yordam beradi.

Oliy ta'lim muassasalari va kasb-hunar kollejlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, ish beruvchilar bilan yaqin aloqalar o'rnatish orqali talabalarni amaliyotga tayyorlash jarayonini yanada samarali qilish mumkin. Bunday hamkorliklar nafaqat talabalarining malakasini oshirishga, balki mehnat bozoridagi talablarni inobatga olishga ham yordam beradi. Ish beruvchilar bilan aloqalar talabalar uchun amaliy tajriba oltirishga yordam beradi va ularning ishga joylashish imkoniyatlarini oshiradi.

Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida barcha ishtirokchilarning faolligi juda muhimdir. O'qituvchilar, talaba va ish beruvchilar o'rtasidagi samarali muloqot ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Har bir ishtirokchining o'z rolini anglab, faol ishtirok etishi ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli bo'lishiga olib keladi.

Ta'lim sifatini boshqarishda innovatsion texnologiyalarni joriy etish, oliy ta'lim muassasalari va kasb-hunar kollejlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish hamda barcha ishtirokchilarning faolligini oshirish zarur. Ushbu yondashuvlar O'zbekiston ta'lim tizimini modernizatsiya qilishda muhim omil bo'ladi va talabalar uchun yuqori sifatli ta'lim olish imkoniyatlarini yaratadi.

Ta'lim sifatini boshqarishda innovatsion texnologiyalarni joriy etish ham muhimdir. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini yanada samarali qilish imkonini beradi. Online platformalar va masofaviy ta'lim usullari orqali talabalarning bilim olish jarayoni kengaymoqda va bu ularning o'z-o'zini rivojlantirish imkoniyatlarini oshiradi. O'zbekistonning ta'lim tizimida bunday yangiliklar joriy etilishi, xalqaro ta'lim standartlariga mos keluvchi dasturlarni ishlab chiqishga yordam beradi.

Ta'lim sifatining oshishi uchun mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlar muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalari va kasb-hunar kollejlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, ish beruvchilar bilan yaqin aloqalar o'rnatish orqali talabalarni amaliyotga tayyorlash jarayoni yanada samarali bo'ladi. Bunday hamkorliklar nafaqat talabalarning malakasini oshirishga, balki mehnat bozoridagi talablarni inobatga olishga ham yordam beradi.

Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida barcha ishtirokchilarning faolligi muhimdir. O'qituvchilar, talabalar, boshqaruv organlari va ish beruvchilar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. jamiyatda ta'lim sifatiga bo'lgan e'tibor va talabni oshirish ham zarurdir. Bunday yondashuvlar orqali biz mustaqillik yillarida yaratilgan ta'lim modelini yanada takomillashtirishimiz mumkin.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim sifatini boshqarish jarayoni zamonaviy talablarga mos ravishda rivojlanmoqda. Ta'lim muassasalari o'z faoliyatida shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlarni qo'llab-quvvatlashlari, innovatsion texnologiyalarni joriy etishlari va mehnat bozorining ehtiyojlariga mos keladigan dasturlarni ishlab chiqishlari lozim. Bu esa kelajak avlodning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi va jamiyatning barqaror taraqqiyotiga hissa qo'shadi. Ta'lim sifatini oshirish jarayoni nafaqat ta'lim muassasalari, balki barcha jamiyat a'zolarining mas'uliyatidir.

O'zbekiston ta'lim tizimida boshqaruvning ahamiyati va uning zamonaviy pedagogik yondashuvlardagi roli tobora ortib bormoqda. S.Vishnyakova tomonidan ta'riflangan boshqaruv tushunchasi, ta'lim jarayoni subyektlari va hokimiyat organlarining insonlarga, o'quv va iqtisodiy obyektlarga ta'siri orqali ularning hatti-harakatlarini yo'naltirish jarayonini aks ettiradi. Bu jarayon, o'z navbatida, ta'lim muassasalarining maqsadli faoliyatini tashkil etishga qaratilgan ongli ta'sirni talab qiladi. Zamonaviy pedagogik boshqaruv konsepsiyasi esa samaradorlik, professor-o'qituvchilar va pedagog xodimlar potensialidan unumli foydalanish, yangiliklarga tayyorgarlik kabi qadriyatlarga asoslanishi lozim. Oliy ta'lim muassasalarini boshqarish esa zamonaviy ilm-fanning alohida sohasi sifatida, rahbarning tajribasi, tashkilotchilik qobiliyati va shaxsiy sifatlarini talab qiladi[3].

Jamiyatning rivojlanishi ta'lim muassasalari rahbarlarining kasbiy mahoratlarini oshirish zarurligini ko'rsatmoqda. Rahbarlarning kasbiy malakasi nafaqat

ta'lim muassasalarida ijtimoiy talablarga muvofiq faoliyatni tashkil etishda, balki ta'lim sifatini oshirishda ham hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ta'lim muassasalari rahbarlari o'zlarining kasbiy malakalarini doimiy ravishda rivojlantirishlari zarur, chunki bu ularning ta'lim jarayoniga samarali ta'sir ko'rsatish imkoniyatini oshiradi. Rahbarlar innovatsion yondashuvlarni joriy etish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim sifatini yaxshilashga hissa qo'shishlari kerak.

Ta'lim tizimidagi boshqaruv jarayoni, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni kuchaytirishga yordam beradi. O'qituvchilar o'z bilim va tajribalarini talabalarga etkazish orqali ularning shaxsiy va professional rivojlanishiga ko'maklashishlari lozim. Bunday hamkorliklar o'quv jarayonining sifatini oshirishga, talabalarni mehnat bozoriga tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. ta'lim muassasalarida innovatsion g'oyalarni amalga oshirish uchun qulay sharoitlar yaratish zarur. Bu esa nafaqat ta'lim sifatini oshirishga, balki jamiyatda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga ham hissa qo'shadi.

O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar hamda rahbarlarning kasbiy mahoratini oshirishga qaratilgan dasturlar ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Oliy ta'lim muassasalari o'z faoliyatida xalqaro standartlarga mos keladigan dasturlarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish orqali talabalarni zamonaviy mehnat bozoriga tayyorlashlari lozim. Bu jarayonda rahbarlar va o'qituvchilar o'rtasidagi o'zaro aloqalar va hamkorlikni kuchaytirish muhim ahamiyatga ega.

Bundan tashqari, jamiyatda ta'limga bo'lgan e'tibor va talabni oshirish ham zarurdir. Ta'lim sifatini oshirish jarayoni nafaqat ta'lim muassasalari, balki barcha jamiyat a'zolarining mas'uliyatidir. Ta'lim muassasalari rahbarlari o'z faoliyatlarida innovatsion yondashuvlarni qo'llab-quvvatlashlari, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etishlari lozim. Bu esa kelajak avlodning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi va jamiyatning barqaror taraqqiyotiga hissa qo'shadi[4].

O'zbekiston Respublikasida ta'lim sifatini boshqarish jarayoni zamonaviy talablarga mos ravishda rivojlanmoqda. Ta'lim muassasalari o'z faoliyatida shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlarni qo'llab-quvvatlashlari, innovatsion texnologiyalarni joriy etishlari va mehnat bozorining ehtiyojlariga mos keladigan dasturlarni ishlab chiqishlari lozim. Bu esa kelajak avlodning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi va jamiyatning barqaror taraqqiyotiga hissa qo'shadi.

Boshqaruv har qanday jamiyatning asosiy elementlaridan biri bo'lib, uning hayotining barcha sohalariga ta'sir ko'rsatadi. Boshqaruvning maqsadi fuqarolarning moddiy va ma'naviy ehtiyojlarini to'la qondirish, ishlab chiqarishni rivojlantirish va ijtimoiy munosabatlarni takomillashtirishdan iboratdir. Ta'lim sifatini boshqarish esa alohida ahamiyatga ega, chunki u jamiyatning kelajagini belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Ta'lim sifatini boshqarish tushunchasi ilmiy adabiyotlarda turlicha talqin qilinadi. Ba'zi tadqiqotchilar ta'lim sifatini boshqarishni ta'lim jarayoniga ijobiy yoki salbiy tarzda ta'sir ko'rsatadigan boshqaruv faoliyati mahsuloti sifatida ko'radilar. Boshqalar esa bu tushunchani ta'lim jarayonining shart-sharoitlari, uning amalga oshirilishi va natijalarini loyihalash va qo'llab-quvvatlashni ta'minlash deb ta'riflaydilar. Uchinchi guruh manbalarda

ta'lim sifatini boshqarish ta'lim jarayoni sifat ko'rsatkichlarini takomillashtirishga yo'naltirilgan ta'lim natijalari orqali izohlanadi. Ushbu ta'riflar orqali ko'rinib turibdiki, ta'lim sifatini boshqarish murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u nafaqat ta'lim jarayonini boshqarish, balki uning natijalarini ham o'z ichiga oladi.

Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini boshqarish tushunchasini yanada chuqurroq tahlil etganda, biz quyidagicha ta'rif berishimiz mumkin: bu xalqaro standartlarga, davlat va jamiyat talablari hamda shaxs ehtiyojlariga mos ravishda yuqori malakali pedagog kadrlarni tayyorlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishga yo'naltirilgan, rejalashtirilgan, kafolatlangan va texnologik ta'minlangan boshqaruvdir. Bu ta'rif ta'lim jarayonining barcha jihatlarini qamrab oladi va uni samarali boshqarish uchun zarur bo'lgan shart-sharoitlarni belgilaydi[5].

Ta'lim sifatini oshirish uchun innovatsion yondashuvlar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va metodologiyalarni joriy etish zarur. Bunday yondashuvlar o'qituvchilarning kasbiy malakalarini oshirishga, o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirishga hamda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga yordam beradi. Oliy ta'lim muassasalari o'z faoliyatida xalqaro

tajribalarni o'rganish va amaliyotga joriy etish orqali talabalarni zamonaviy mehnat bozoriga tayyorlashlari lozim. Bu jarayonda rahbarlar va o'qituvchilar o'rtasidagi o'zaro aloqalar va hamkorlikni kuchaytirish muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim sifatini boshqarishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan yana bir jihat — bu ta'lim jarayonida ishtirok etuvchi barcha subyektlarning o'zaro hamkorligi. O'qituvchilar, talabalar va boshqaruv organlari o'rtasidagi samarali muloqot va hamkorlik ta'lim jarayonining sifatini oshirishga hissa qo'shadi. O'qituvchilar o'z bilim va tajribalarini talabalarga etkazish orqali ularning shaxsiy va professional rivojlanishiga ko'maklashadilar. talabalar o'z fikrlarini bildirish, o'z ehtiyojlarini ifoda etish orqali ta'lim jarayoniga faol ishtirok etishlari kerak.

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlari hamda rahbarlarning kasbiy mahoratini oshirishga qaratilgan dasturlar ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Bu jarayonda davlatning ta'limga bo'lgan e'tibori va resurslarni jalb qilish zarurdir. Ta'lim muassasalari o'z faoliyatlarida xalqaro standartlarga mos keladigan dasturlarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish orqali talabalarni zamonaviy mehnat bozoriga tayyorlashlari lozim.

ADABIYOTLAR

1. Правила оценки участников конкурса на соискание премии Правительства Республики Казахстан «За достижения в области качества». – Астана, 2003.
2. Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Мищенко А.И., Шиянов Е.Н. Педагогика. – М.: Школьная пресса, 2005 – 510 с.
3. TQM – XXI. Проблемы, опыт, перспективы. Под ред. В.Л.Рожественского и В.А.Качалова – М.:ИздАТ, 1997. Вып 1. - 192 с.
4. John W. Morgan. Lifelong Learning, Entrepreneurship and Social Development: The Role of Higher Education. EURASHE, Prague, 21–23 May 2009.
5. Kis V. Quality Assurance in Tertiary Education: Current Practices in OECD Countries and a Literature Review on Potential Effect, OECD, 2005.
6. Зимняя И. А. Ключевые компетенции новая парадигма результата образования. // Высшее образование сегодня. — 2005. — № 5. — С. 27–32.
7. Контити. Самооценка в организациях. М.: Стандарты и качество, 2000. - 328 с. 10.
<https://masterjournals.com/index.php/crjp/article/view/1558> 11.
<https://sciencebring.com/index.php/ijasr/article/view/376>